

Datum
2023-12-30

Ert referensnummer
Fö2023/01478
Vår referens
DWG

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.ssk@regeringskansliet.se

Remissvar avseende betänkandet En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50)

Almega har givits möjlighet att lämna synpunkter på En modell för svensk försörjningsberedskap (Fö2023/01478). Almega är en organisation som företräder 11 500 medlemsföretag från ett 60-tal branscher inom tjänstesektorn. Medlemsföretagen sysselsätter ca 600 000 medarbetare.

Det arbete som utredningen genomfört är gediget och viktigt för att skapa en bättre operativ modell för beredskapsarbetet. Betänkandet syftar till att föreslå en modell för en nationell samordnad försörjningsberedskap vilket gör att konkretiseringsnivån ser olika ut mellan de olika rekommendationerna och förslagen i betänkandet. Ett flertal frågeställningar kommer behöva vidareutvecklas inom kommande arbete. Det är viktigt att detta arbete sker skyndsamt samt att näringslivet involveras i ett tidigt stadium.

Almega har i framtagandet av detta remissvar nära samverkat med Svenskt Näringsliv.

Sveriges försörjningsberedskap är helt beroende av det privata näringslivet och företagen har generellt en stor vilja, innovationskraft och förmåga att bidra i att stärka försörjningsberedskapen.

Betänkandet har ett huvudsakligt fokus på försörjningsberedskapen utifrån varor och produkter att lagra eller producera. Tjänster är dock en central del i näringslivet och spelar en viktig roll i beredskapsarbetet. Tjänsteföretag spelar en central roll för produktion av varor men det är ofta så att ett tjänsteföretags kompetens, kan användas för andra syften än produktion, till exempel upprätthållande av funktioner (t ex kommunikation, logistik, bevakning) eller återställande av skador inom transportsystem, infrastruktur, energisektorn osv. Men även för att upprätthålla centrala samhällsfunktioner som barnomsorg, utbildning och sjukvård.

Det är positivt att betänkandet:

- tydliggör att staten bär huvudansvaret för försörjningsberedskapen och dess finansiering,
- är tydligt med att företagens försörjningsberedskap främst ska regleras genom avtal och
- poängterar att privata aktörer i stor utsträckning äger, driver och finansierar många av de viktigaste samhällsfunktionerna

Övergripande synpunkter

Utredningen konstaterar att en väl fungerande samverkan mellan staten och företag verksamma i Sverige är avgörande för att höja förmågan i totalförsvaret under alla beredskapsnivåer.

Utredningen pekar på att en god försörjningssäkerhet kan uppnås genom att resurser och kompetenser hos företag inom Sveriges gränser identifieras och prioriteras av staten och kan tillgängliggöras det civila försvaret.

Almega instämmer i att en god samverkan mellan företag och staten är nödvändig för att, över tid, bygga och säkerställa hög robusthet och uthållighet. För att samverkan ska kunna fungera i skarpt läge måste den byggas upp och utvecklas i fredstid. De system och modeller som tas fram, måste vara trovärdiga för både företagen och staten för att de ska fungera. Fredstida avtal (och kravställande i upphandlingar) syftande till samverkan i fred, höjd beredskap och då ytterst i krig måste finnas på plats liksom tydliga åtaganden såväl från statens sida gentemot företagen som från företagens sida gentemot staten.

Ett nytt näringsliv

Almega vill påtala att näringslivet genomgått stora förändringar jämfört med hur näringslivet såg ut vid tidigare beredskapsplaneringar. Näringslivet är idag mer fragmentiserat och specialiserat där flera olika aktörer från olika branscher tillsammans bildar värdekedjor som ofta spänner över flera länder. Detta leder till att enskilda företag har svårt att uppfylla sina åtaganden i förhållande till beredskap utan att hela värdekedjan analyseras och säkerställs. Näringslivet utgör idag inte en enhet med vilken staten kan föra en dialog, teckna avtal eller förhandla, utan en stor mängd företag inom olika branscher och med olika förutsättningar.

Samarbetet mellan det offentliga och privata är centralt. Många verksamheter bedrivs idag i både offentlig och privat regi. Det är viktigt att de privata verksamheterna involveras, och ses som en resurs, i arbetet som syftar till att stärka Sveriges beredskap.

Begreppet totalförsvarsviktig verksamhet

I utredningens direktiv framgår att "Förslagen ska syfta till att stärka Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig."

I betänkandet används begreppet totalförsvarsviktig verksamhet. Vår uppfattning är att det i författning behöver klargöras vad totalförsvarsviktig verksamhet omfattar. Även begreppet planering inför höjd beredskap behöver tydliggöras, så att det framgår vad som omfattas av begreppet planering.

MSB:s roll som kontaktpunkt för företag

Vad gäller MSB:s roll som kontaktpunkt för företag, är det positivt att en aktör utpekats för denna roll. Vi kan konstatera att uppdraget är mycket omfattande. Att kunna ge företag kvalificerade råd, stöd och svar på frågor som berör produkt- och tjänstespecifika regler, certifiering och testning, möjlighet till finansiellt stöd för innovation, regelförenkling m.m. innebär att MSB:s kompetens på dessa områden måste stärkas

Betänkandets förslag avseende statlig informationsinhämtning från företag

Enligt betänkandet ska försörjningsberedskapen utvecklas med en stor informationsinhämtning och analysarbete som grund (se bland annat förslag om justering av Lag (1982:1004) om

skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen).

Det förslag på upplägg som utredningen lagt fram är komplext och innebär att stora mängder information ska flöda mellan aktörer i systemet. Almega anser att informationsinhämtningen är viktig för svensk försörjningsberedskap. Kan tjänstesektorns personal och kompetens bidra till att stärka Sveriges beredskapsförmåga är Almega villiga att hjälpa till. Det inte får bli en alltför betungande börda på företagen. Det är därför av vikt att informationsinhämtning samordnas mellan myndigheter och i första hand hämtas från befintliga uppgifter som redan finns hos svenska myndigheter.

Vidare är det önskvärt om ansvariga statliga myndigheter har en dialog med bransch- och arbetsgivarorganisationer om vilken information som finns tillgänglig hos dessa samt vilken information som kommer att efterfrågas. Systemen för informationsinhämtning behöver utvecklas även hos bransch- och arbetsgivarorganisationer och det är önskvärt om det kan ske i dialog med staten.

Det är även av vikt att information som lämnas av företag hanteras på ett sätt som inte äventyrar uppgiftslämnarens konkurrenssituation genom att företagshemligheter eller annan känslig information blir publik.

Informationsdelning

Almega vill poängtera vikten av kontinuerlig dialog mellan stat och företag är en förutsättning för att skapa en stark beredskap. Staten kan förse företagen med hotbilder, skyddsbehov, planeringsinformation etc vilket skulle stärka företagets motståndskraft.

Avtal och upphandling ger ökad försörjningsberedskap

Almega är positiva till att utredningen så tydligt lyfter fram upphandling och avtal som den primära väg som bör användas för att bygga försörjningsberedskap. Detta då avtal skapar tydlighet mot enskilda företag. Grundprincipen bör vara att samtliga åtaganden mellan statliga myndigheter och enskilda företag, inom ramen för det civila försvarets försörjningsberedskap, bör överenskommas inom ramen för kommersiella avtal, som i princip alltid ska tecknas i fred. Avtalen bör dock inte enbart fånga upp höjd beredskap utan även den fredstida planeringen och vilka förväntningar på deltagande från företag som finns vid fredstida kriser liksom vara flexibla kring behov vid höjd beredskap för att skapa utrymme för viss flexibilitet.

För att detta ska fungera är det centralt att tilldelning vid upphandlingar inte har ett för stort fokus på lägsta pris utan att kvalitet är en parameter som väger tungt, utvärderas och följs upp. Vidare är det svårt att bygga en uthållig beredskap om avtalsperioderna är alltför korta.

Almega vill även påtala att det som har avtalats för höjd beredskap inte nödvändigtvis är tillämpligt vid en fredstida kris eller andra situationer där höjd beredskap ej beslutats.

Almega instämmer i betänkandet och vill påtala vikten av att avgiftsfinansiering endast ska användas i undantagsfall och på mycket avgränsade marknader. Det föreligger därför ett behov av att även befintliga beredskapsavgifter och andra sektorsspecifika avgifter ses över. Samma principer måste tillämpas på både befintliga avgifter som kommande system.

För Almega

David Wästberg
Näringspolitisk expert

.....